

Magazine on *Low External Input Sustainable Agriculture*
Compilation of selected translated articles into *Kannada*

ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್.
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

LEIS
INDIA

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2016, ಸಂಚಿಕೆ 3

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆಯ್ದು ಲೇಖನಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
 ನಂ.204, 100 ಫ್ಲೀಟ್ ರಿಂಗ್‌ರೋಡ್
 ಮೂರನೇ ಫೇಸ್
 ಬನಶಂಕರಿ ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್
 ಮೂರನೇ ಸ್ಟೇಜ್
 ಬೆಂಗಳೂರು 560085
 ದೂರವಾಣಿ+91-080-26699512/ 26699522
 ಫ್ಲಾಕ್ಸ್ +91-080-26699410
 ಈಮೈಲ್: leisaindia@yahoo.co.in

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು
 ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಇಳಿಯೆ (ILEIA)
 ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವಾಗಿ
 ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ
 ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ : ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದ್
 ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕಿ : ಟಿ.ಎಂ.ರಾಧ
 ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ, ಬೆಂಗಳೂರು
 ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳ ಸಮನ್ವಯ

ಪೂರ್ಣಿಮಾ
 ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
 ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಿ.ಬಿ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
 ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಮುದ್ರಣ
 ಸ್ಪಾನ್ ಪ್ರಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ
 ತನ್ನ ಕೈತೋಟದ ಬೆಳೆಯೊಂದಿಗೆ
 ಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಪರವ್ವ ನಾಗಪ್ಪ ತೋರಗಲ್
 ಚಿತ್ರ ಸೌಜನ್ಯ: ಎ.ಎಂ.ಇ.ಎಫ್

ಲೀಸಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿಗಳು
 ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಫ್ರಿಕನ್
 ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲಿಯನ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ಇತರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು
 ಹಿಂದಿ, ಒರಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ತಮಿಳು
 ಮತ್ತು ತೆಲುಗು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇ ಜವಾಬ್ದಾರರು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿ ಇತರ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ.

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎ.ಎಂ.ಇ.
 ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ,

ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನಂತಹ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ, ಇವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕುರಿತು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ನಮಗೆ ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ತೆಲಂಗಾಣದ ಕೃಷಿಕರು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕುರಿ ಬಿಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಕೇರಳದ ವಯನಾಡಿನ ಕೃಷಿಕರು ಕೀಣೆ ಮತ್ತು ಸುರಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ದೇಸಿ ಜಲಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬುಂದೇಲ್‌ಖಂಡದ ರಾಜವಾರ್ ಗ್ರಾಮದ ರೈತರು ಉತ್ತಮ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂರಲ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಳಸುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ತಳಮಟ್ಟದ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೂ ಇದು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೃಷಿಕರು ಎಂಬ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿ-ಪಾರಿಸರಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಲ್ಲದ ಗುಲಾಮಚಾರಕಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಲೇಖನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಮಿತ್ರರು ಓದಬೇಕು ಎಂದು ನೀವು ಬಯಸಿದರೆ, ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಂಚೆ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ನಮಗೆ ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಸಂಪಾದಕರು

ಲೀಸಾ LEISA

www.leisaindia.org

ಲೀಸಾ (LEISA)ವು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ರೈತರಿಗೆ ಇರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿತ ಬಳಕೆಯ - ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬಳಕೆಯ - ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ರೈತರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಭಾಗೇದಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ದೇಸಿ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೀಸಾವು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ; ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

www.amefound.org

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಬೇಸಾಯದ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕೃಷಿಕರ ಅರಿವನ್ನು ಸಿರಿವಂತಗೊಳಿಸುವ, ಅಭ್ಯುದಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಅರೆ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸ್ತರು : ಶ್ರೀ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಿಂಗ್, ಐ.ಎ.ಎಸ್. (ನಿ.)
 ಏಜಾಂಚಿ : ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವರಾಂ
 ಸದಸ್ಯರು : ಡಾ.ವಿಠಲ ರಾಜನ್, ಡಾ.ಎಂ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ಡಾ.ಎನ್.ಜಿ.ಹೆಗಡೆ, ಡಾ.ಟಿ.ಎಂ. ತ್ಯಾಗರಾಜನ್,
 ಪ್ರೊ.ವಿ.ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ, ಡಾ.ಎ.ರಾಜಣ್ಣ, ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ್ ತಗತ್, ಡಾ.ಸಿತಾ ಪ್ರೇಮಚಂದರ್
 ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ MISEREOR

www.misereor.org

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಬಿಶಪ್‌ರು ಇಸವಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಆಫ್ರಿಕ, ಏಷಿಯಾ, ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಚನಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ ಸಹಕಾರ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಬೆಂಬಲ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಚರ್ಚೆ-ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪಾಲುದಾರರು ಸಹಾಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು

■ ಬಿ ಶ್ರೀವೇದ ಮತ್ತು ಬಿ ಶ್ರೀಹಿತ

ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿಗೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು. ಅದೊಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಮತ್ತು ರೈತರ ನಡುವೆ ಸಹಕಾರದ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಮರೆತುಹೋದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣದ ಕೆಲವು ರೈತರು ಇನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

4

ಗ್ರಾಮೀಣ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ

■ ಶ್ವೇತಾ ಪರಾಂಜಪೆ ಮತ್ತು ಗಜಾಲಾ ಶೇಖ್

ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ತಮ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹರಡುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸವಾಲೇ. ಭಾರತದ ಬುಂದೇಲಖಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ರಾಜವಾರ್‌ದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಡೆಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಫಲವತ್ತತೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹರಡಲು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

6

ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ - ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿ

■ ಈ ಎಸ್ ಉನ್ನಿಕೃಷ್ಣನ್ ನಾಯರ್

ಕೇಳಿಗಳು ಅಥವಾ ಪವಿತ್ರ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುರಂಗಗಳು ವಯ್ಯಾಡಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ನೀರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಸರ್ವಋತುಗಳ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದಂತೆ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

8

ರೈತರೆಂಬ ಗುರುತು ಹೊಂದುತ್ತ...

■ ಗೀತಕುಟ್ಟಿ ಪಿ ಎಸ್

ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು- ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಯಶಸ್ವಿನ ವಿಭಿನ್ನ ಚಿತ್ರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳ ಸಮೂಹ ಶಕ್ತಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜಮೀನುರಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರನ್ನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಸಮೂಹದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ, ತರಕಾರಿ, ಬಾಳೆ ಮತ್ತು ಗೆಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡೊಕ್ಕಲಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಎನ್ನುವ ಗುರುತನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

11

ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ: ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ತರುವ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ

■ ಸಾಬರಮತಿ ಟಿಕ್ಕಿ

ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಶತಕೋಟಿ ಜನ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪೈಕಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು. ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವರಿಗೆ ಕೈಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉಪಕರಣ. ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ನಂತಹ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ವಿಧಾನ ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬಲ್ಲದು.

14

ಅಭ್ಯುದಯದ ಕೃಷಿ

■ ಗಂಗಾ ಅಂಕದ

ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ, ಶಿವಕೃ ಪಾಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು. ಒಕ್ಕಲುತನ, ಸಂಘಟಿತ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈ ಅದ್ಭುತ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಇವತ್ತು ಶಿವಕೃ ಅವರ ವಾಡಿ ಮಾದರಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ.

18

ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು

■ ಬಿ ಶ್ರೀವೇದ ಮತ್ತು ಬಿ ಶ್ರೀಹಿತ

ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿಗೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು. ಅದೊಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಮತ್ತು ರೈತರ ನಡುವೆ ಸಹಕಾರದ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಮರೆತುಹೋದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣದ ಕೆಲವು ರೈತರು ಇನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು 55ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಜೊವ್ವಿ ಒಸ್ಮಾನ್ ಸಾಹೆಬ್, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಕರ್ನೂಲು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮದ ನಿವಾಸಿ. ಆತನಿಗೆ ಏಳು ಎಕರೆ ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿದ್ದು, ಆ ಪೈಕಿ 4 ಎಕರೆ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದಿದ್ದು ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು. ಆತ ಸಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೊತೆ ಎತ್ತು, 3 ಎಮ್ಮೆಗಳು, 4 ಕುರಿಗಳು ಮತ್ತು 2 ಕೋಳಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆತನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಪ್ರಮುಖ ಉಪಕರಣ.

ತನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಸ್ಮಾನ್ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 'ಕಡಲೆ ಬೀಜ, ಮಣಸಿನ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಎಲೆ ಉದುರುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಎಂದು ಒಸ್ಮಾನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಕಟಾವಿನ ನಂತರ ಉಳಿದ ಪೈರಿನ ತುಂಡುಗಳು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಾಗುವಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದ ರೈತರಂತೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಸ್ಪರ್ಶ, ಭಾವ, ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ಒಸ್ಮಾನ್ ಸಹ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತಾಗಿರುವ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆಗಳು ಒಡೆದು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಫಲವತ್ತಾದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೆಂಟೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ತುಂಗಾ, ಪೆದ್ದ ಗುನಕಾ, ಜೊನ್ನೆ ಆಕುಲ ಗಡ್ಡಿ ಮುಂತಾದ ಹುಲ್ಲುಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆ, ಅದು ಫಲವತ್ತಾದ ನೆಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉಪ್ಪು ಗಡ್ಡಿ, ಬೂ ಅಮ್ಮ ಗಡ್ಡಿ, ಬಂಕ ಗಡ್ಡಿ ಮುಂತಾದವು ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾವಯವ ಸ್ವಭಾವದ ಮಣ್ಣು ಫಲವತ್ತತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ

ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಒಸ್ಮಾನ್ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಬೇಸಿಗೆಯ ಉಳಿಮೆ (ಸೆಡುವು ಚೆಯ್ಯುತ), ಕುರಿ ಬಿಡುವುದು (ಗೊಬ್ಬರ ಆಪಡಮ್), ತೋಟದ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ (ಪಶುವುಲ ಯೆರುವು), ಎಲೆ ಉದುರಿ ಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವತ್ತಾಗುವಂತೆ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯುವುದು (ವೆರುಶನಗ ಯೆಗಿಲಿ), ಬೆಳೆ ಆವರ್ತನ (ಪಂಟ ಮಾರ್ಪಿಡಿ), ಸುಗ್ಗಿಯ ನಂತರ ಬೆಳೆಯ ಉಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಮೆ ಮಾಡುವುದು (ಮಾಗಿ ದುನ್ನಟಂ), ಮಿಶ್ರ ತಳಿ (ಮಿಶ್ರಮ ಪಂಟಲು), ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಹಸಿರು ಎಲೆ ಗೊಬ್ಬರ (ವರಿ ಮಡಿಲೋ ಆಕುಲು ತೊಕ್ಕೇದಿ) ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ರೈತ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಕೂಡ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೇವಿನ ಕೇಕ್ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು 'ಮಡು ಭಯ್' (ಪ್ರತಿ ಮಡುವಿಗೂ ನೀರು ಹಾಯಿಸುವ ಪ್ರವೇಶ ಜಾಗ) ಬಳಿ ಅದನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಕೀಟಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು, ಒಸ್ಮಾನ್‌ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ.

ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದವರು ಮತ್ತು ರೈತರ ನಡುವೆ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಸಹಕಾರ ಕುದುರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಕುರಿ ಕಟ್ಟುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನವಂಬರ್‌ನಿಂದ ಜೂನ್‌ವರೆಗೆ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಖುಷ್ಕಿ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಕಾರ ದೇವಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶೇ.25ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶ (400 ಎಕರೆ) ದಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಮಂದೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 1000-4000ದ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಮಂದೆಗಳು10-15 ಜನರಿಗೆ ಸೇರಿದ 4000 ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕುರಿ ಬಿಡುವ ಸಮಯ ಸಂಜೆ 6 ಗಂಟೆಗೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಲಾಗುವ ಮೊದಲು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನಂತರ ಯಾವ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ದೇವಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ, ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿ ಬಿಡದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬಣ್ಣ ಇದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. 'ಮಣ್ಣಿಗೆ ಡಿಎಪಿ ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಫಲವತ್ತತೆ ತಂದುಕೊಡುವುದೋ ಅಷ್ಟೇ ವೇಗವಾಗಿ ಕುರಿ ಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಜಮೀನಿಗೆ ಫಲವತ್ತತೆ ಬರುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಒಸ್ಮಾನ್. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ 25-30 ಚೀಲ ಇಳುವರಿ ಬಂದರೆ, ಕುರಿ ಬಿಡದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ 15-20 ಚೀಲ ಇಳುವರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಒಸ್ಮಾನ್, 'ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆಗೆ ಕುರಿ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಎಫ್‌ವೈಎಂ ಪೋಷಣೆ ನೀಡಿದರೆ ಕಾಳುಗಳ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮಣ್ಣಿನ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಗ್ಗೆ ಒಸ್ಮಾನ್ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತ, 'ಮೆದುವಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತುಳಿಸುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಿಡಿತ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ

ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲಿನ ತಳಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಥುಂಗಾ, ಪೆದ್ದ ಗುನಕ, ಜೊನ್ನ ಆಕುಲ ಗದ್ದಿ ಮುಂತಾದ ಹುಲ್ಲುಗಳು ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, ಉಪ್ಪು ಗದ್ದಿ, ಬೂ ಅಮ್ಮ ಗದ್ದಿ, ಬಂಕ ಗದ್ದಿ ಮುಂತಾದವು ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಬೇರುಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿಯ ಗಂಜಲದಿಂದ ಬೇರುಗಳು ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮೆದುವಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ, ದನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮೇವಾಗುವ ಹುರಳಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ನಾವು ಕೇವಲ ಹುರಳಿ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ 5 ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಕಾಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಒಸ್ಮಾನ್ ಸಾಹೆಬ್.

ಕುರಿಬಿಡುವ ಒಪ್ಪಂದ

ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಕುರಿ ಕಾಯುವವರಿಗೆ ಹಣ, ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಎರಡನ್ನೂ ನೀಡುವ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೋ ಆ ಜಮೀನಿನ ರೈತ ದಿನಕ್ಕೇರಡು ಬಾರಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಕುರಿ ಕಾಯುವವರು ತಾವೇ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 20 ಕೆ ಜಿ ಕಾಳು ಮತ್ತು ಹುಣಸೇಹಣ್ಣು ಚಟ್ಟಿ. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತು ಅವರು ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಉಣಿಸಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಈ ನಾಯಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಕುರಿಗಳು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ನಾಯಿಗಳು ಒಂದು ಕಿ ಮೀ ದೂರದವರೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ನಾಯಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಕುರಿಗಳ ಜೊತೆ ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ನರಿ, ತೋಳ ಮತ್ತು ಮೊಲಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಕುರಿ ಕಾಯುವವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ. ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಕುರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ರೈತರು ಅವರನ್ನು ಸಲಹುತ್ತಾರೆ.

ಕುರಿ ಬಿಡುವುದು- ಲಾಭ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು

- ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟ ಜಮೀನುಗಳು ಫಲವತ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ಕುರಿ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ 10 ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣು ಜೀವಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಮಣ್ಣು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡುತ್ತದೆ.
- ಸುಲಭವಾಗಿ ತೆಗೆಯಬಲ್ಲ ಅಕೇಶಿಯಾದಂತಹ ಕೆಲವು ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಡಿಮೆ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.
- ಲವಣಯುಕ್ತ ಮಣ್ಣಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕುರಿ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬಲ್ಲದು. ಅದರ ಗಂಜಲ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಲವಣಾಂಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಹೊಲದ ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ದಾಸವಾಳದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಬಳಸದೆಯೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು

ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದ ದಾಸವಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಳುಗಳ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟ ತೋಟದಲ್ಲಿನ ಬೆಳೆ, ಉಳಿದ ತೋಟದಲ್ಲಿನ ಬೆಳೆಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರ ವೆಚ್ಚ ಎಕರೆಗೆ ರೂ. 1000 ದಿಂದ 1200ರವರೆಗೆ ತಗುಲುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಹೆಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೆ, ತಕ್ಷಣದ ಹಣಕ್ಕೆ ಕುರಿಗಳು ಮೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕುರಿ ಪೋಷಣೆಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಒಸ್ಮಾನ್, 'ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಲಾಭ, 40 ಕುರಿಗಳಿದ್ದಾಗ ಆಗುತ್ತೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಈ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭೂ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂಥ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿಧಾನಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನಹರಿಸಲು ಇದು ಸಕಾಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಒಸ್ಮಾನ್.

■ **B Sriveda**
Student - B.A II year Journalism and Mass Communication
St.Francis college for Women
Begumpet, Hyderabad, Telangana
E-mail:Veda_baswapoor@yahoo.com

■ **B Srihitha**
B.A(Hons.) - Economics I year
Lady Shri Ram College for Women
University of Delhi
New Delhi.
E-mail: bsrihithareddy@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2015

ಗ್ರಾಮೀಣ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ

ಉತ್ತಮ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹರಡಲು ವಿನೂತನ ಪ್ರಯೋಗ

■ ಶ್ವೇತಾ ಪರಾಂಜಪೆ ಮತ್ತು ಗಜಾಲಾ ಶೇಖ್

ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ತಮ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹರಡುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸವಾಲೇ. ಭಾರತದ ಬುಂದೇಲಖಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ರಾಜವಾರ್‌ದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಡೆಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಫಲವತ್ತತೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹರಡಲು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಬುಂದೇಲಖಂಡವು, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಆರು, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಏಳು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ಪ್ರದೇಶ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬರಗಾಲಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಬುಂದೇಲಖಂಡದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳ ತಿಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮಳೆಯಾದರೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನೀರು ನಿಲ್ಲದೆ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ, ಹುಚ್ಚಾಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜಿಗೆ ಸಿಗದ ಮಳೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದು, ರೈತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ.

ಬುಂದೇಲಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಿರಂತರ ಕ್ಷಾಮದಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕುಸಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜೀವನಾಧಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದೆ. ವಾತಾವರಣ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಶೇ.58ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕುಸಿದಿದೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಒತ್ತಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಬುಂದೇಲಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪರಿಸರ ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಲ್ಟರ್‌ನೇಟೀವ್ಸ್ (ಡಿಎ), ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಪರಿಣಾಮ ತಗ್ಗಿಸಲು, ಜನರನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ (ರೂರಲ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ- ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್) ಎನ್ನುವ ವಿನೂತನ ರೀತಿಯೊಂದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮುದಾಯ

ಚಿತ್ರ: ಪ್ರಕಾಶ್ ಕುಶ್ಲಾಹಾ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರೇಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಲಭ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮನರಂಜನಾ- ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ

'ಕೌನ್ ಬನೇಗಾ ಶುಭ್‌ಕಾಲ್ ಲೀಡರ್' ರೇಡಿಯೋ ಬುಂದೇಲಖಂಡ, ಒರ್ಚಾದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ. ಡಿಎ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ರೇಡಿಯೋ ಬುಂದೇಲಖಂಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಭಾರತದ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅಣಿಗೊಳ್ಳುವ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು.

ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಜನರ ಸಂದರ್ಶನ, ಟಾಕ್‌ಶೋ, ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ವರದಿ, ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು, ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಕೂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು, ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆದಾರರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಎಲಿಮಿನೇಷನ್ ಸುತ್ತ, ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಯ್ಕೆಯಾದವರನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಂದ ಹವಾಮಾನ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಜ್ಜುಗೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳೆದು ತೂಗಿ, ನಿಗದಿತ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ತಲುಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು.

ರಿಯಾಲಿಟಿ ಶೋ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾದ 25 ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಬಳಸುವುದು ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆ

ಎರೆಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ; ಅದಾದ ಮೇಲೆ, ತರಕಾರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಎರೆಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತಗ್ಗಿಸುವುದು ಒಂದು. ಬೆಳೆ ಉಳಿಕೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಸ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಲ್ಲದಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ, ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬುಂದೇಲಖಂಡದಂತಹ ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಟಿಕಮ್‌ಗರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಜವಾರ್ ಗ್ರಾಮದ ರೈತ ಪ್ರಕಾಶ್ ಕುಶ್‌ವಾಹ, ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕಲಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಆತ ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ, ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂಥ ಹೊಸ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆತ ಸಿದ್ಧ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಕತೆ, ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅಣಿಗೊಳ್ಳುವ ಕತೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ ಮತ್ತು ಆತ ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ನ ಅಂತಿಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ.

ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹರಡುವುದು

ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ನಂತರ ಪ್ರಕಾಶ್ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಮತ್ತು ಆತನ ಪರಿಸರದ ಬಗೆಗಿನ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಜನ ಗೌರವ ಕೊಡತೊಡಗಿದರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲ ವಯಸ್ಸಿನ ಜನ ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಹೋದರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ್ದು ಪ್ರಕಾಶ್' ಎಂದು ಅದೇ ಗ್ರಾಮದ 20 ವರ್ಷದ ಯುವತಿ ಬಜ್ಜಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. 'ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶ್ ಒಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿ. ಆತನಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ, ಆತ ಸಲಹೆಕಾರ, ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವವ' ಎಂದು ಬಜ್ಜಿಯ ತಂದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕಾಶನ ಹಳ್ಳಿ, ರಾಜವಾರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ, ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹಸಿರು ತೋಟಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

'ನಮ್ಮ ಜಮೀನು ಈ ಮೊದಲು ಫಲವತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ' ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂತೋಷ್ ಕುಶ್ವಾಹ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ, ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿಯ ಉಪಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಆತನ ಮುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಬೆಳೆ ಅವಧಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ್ ಮತ್ತು ಇತರ ರೈತರು

ಎರಡು ವರ್ಷ ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಬಳಸಿದ ನಂತರ ರಾಜವಾರ್‌ದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾದ ಹಸಿರು ತೋಟಗಳು

ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಕಡೆ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಕಾಳುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು.

ಇವತ್ತು ರಾಜವಾರ್‌ದಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ.90ರಷ್ಟು ರಷ್ಟು ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈಗ ರೈತರು ನೀರು ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾಗುವ ಬೆಳೆಗಳಾದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ನಡುವಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ರಾಜವಾರ್‌ನ ಜನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಮಳೆಗಾಗಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಆವರ್ತನದವರೆಗೆ, ಮತ್ತು ಅಮೃತ್ ಮಿಟ್ಟಿ ಉಪಯೋಗ, ಮತ್ತಿತರ ಪರಿಸರದ ಜೊತೆಗೆ ಜನರು ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಸಾಧಿಸುವ ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಹೆಮ್ಮೆಯ ರೈತರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದೆ.

ಹೀಗೆ, ರಾಜವಾರ್ ಗ್ರಾಮ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಡೆಗಿನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೊಳಕೆ ಒಡೆದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಲುಪಿ, ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಆರ್‌ಎಸ್ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾದರಿ.

■ **Shweta Prajapati**
Deputy Manager, Development Alternatives
GazalaShaikh
Assistant Programme Director
Development Alternatives
B-32, TARA Crescent
Qutub Institutional Area, New Delhi - 110 016

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2015

ಪಾನಂ ಕೇಣಿ ಬಾವಿ

ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ - ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿ

■ ಈ ಎಸ್ ಉನ್ನಿಕೃಷ್ಣನ್ ನಾಯರ್

ಕೇಣಿಗಳು ಅಥವಾ ಪವಿತ್ರ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುರಂಗಗಳು ವಯ್ಯಾಡಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ನೀರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಸರ್ವಳುತುಗಳ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದಂತೆ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಖರತೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಕಾಲಾನುಕಾಲದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಯಾ ಪರಿಸರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಿವಿಧ ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಿಮಾಲಯದಿಂದಾಚೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಝಿಂಗ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಲ್, ನೌಲಾ ಮತ್ತು ಖಿತ್ರಿ, ಆಗ್ನೇಯ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂಬೂ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ, ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊರಂಬು, ಮಧ್ಯ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಲಾಬ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿರ್ರಾಸ್, ಪೂರ್ವ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಟಾಸ್, ಥಾರ್ ಮರುಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಗಳ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೆರುವು.. ಹೀಗೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳಿವೆ; ವಯ್ಯಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಾನಂ ಕೇಣಿ ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಂಗಗಳು.

‘ಕುರುಮ’ರ ಪವಿತ್ರ ಬಾವಿ

ವಯ್ಯಾಡಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಪನಿಯ, ಕುರುಮ, ಆಡ್ಯಾರ್, ಕುರುಚ್ಯಾ, ಊರ್ಡಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುಮೈಕ್ಚನ್‌ಗಳಂಥ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕುರುಮ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ವಿಧಾನಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಜನಾಂಗ. ಮುಲ್ಲು ಕುರುಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕುರುಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಒಂದು ಗುಂಪು, ವಯ್ಯಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೂಲ್‌ಪುಳ, ಕಿಡಂಗನಾಡ್, ಮುಪ್ಪೈನಾಡ್, ಮುಟ್ಟಲ್, ಪಾರಕ್ಕಾಡೈ, ತಿರುನೆಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಾನಂದವಾಡಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನೀಲಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಡಲೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲು ಕುರುಮರು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಮುಲ್ಲು ಕುರುಮರು ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗಾರರು.

‘ಪಾನಂ ಕೇಣಿ’ ಮುಲ್ಲು ಕುರುಮರ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ

ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಾವಿಗಳು. ಇಂಥ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕುರುಮರು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಮತ್ತು ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆ ಮಧ್ಯೆ ಅಥವಾ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಣಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಿಲಿಂಡರ್ ಅಥವಾ ಉರುಳು ಆಕಾರದ ಇವುಗಳ ಅಡ್ಡಳತೆ ಮತ್ತು ಆಳ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ. ಈಚಲು ಮರದ ಕಾಂಡಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಗೋಡೆಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ದಪ್ಪನೆ ಈಚಲು ಮರದ ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಕಾಲ ನೆನೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮಧ್ಯಭಾಗ ಕೊಳೆತು ಹಾಳಾಗಿ, ಹೊರ ಗಟ್ಟಿಭಾಗ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಒರತೆ ಇರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಮರದ ಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಸಿಗೆಯ ಹಲವಾರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನೀರು ಉಳಿಯುವುದರ ಹಿಂದಿನ ರಹಸ್ಯ ಇದೇ.

‘ಈ ಕೇಣಿಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ 500 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರಬಹುದು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವನಿರುವವರೆಗೂ ಇದನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಬಾವಿಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೆವು. ಮಹಿಳೆಯರು ತಿಂಗಳ ಮುಟ್ಟಾದಾಗ ಮತ್ತು ಮಗುವಾದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಬಾಣಂತಿಯವರೆಗೆ ಈ ಕೇಣಿಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯವರೂ ಈ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಡಿಗೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕುಡಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಣಿ ನೀರು ಗಲೀಜು ಆಗಬಾರದು ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯಲು ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಕೇಣಿ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೇಣಿ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದು ಕೂಡ ಪಾಪ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ವಯ್ಯಾಡು ಮಾನಂದವಾಡಿಯ ಪಾಕಂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾಲನಿಯ ಎಪ್ಪತ್ತರ

ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಮ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ ದೇವಕಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಣಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಕೇಣಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಸೊತ್ತು. ಯಾರದೇ ಒಬ್ಬರ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ. ಆಳವಿಲ್ಲದ ಕೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆ ಮುಳುಗಿಸಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಕೇಣಿ ನೀರು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವರ್ಷವಿಡೀ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

‘ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಮರು ಮಾತ್ರ ಪಾನಂ ಕೇಣಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೂಡ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಎಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೋ, ಹಾಗೆ ಅವರು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿರುವ ಪಾನಂ ಕೇಣಿಗಳು ತುಂಬ ಹಳತಾಗಿದ್ದು, ಮರ ಹಾಳಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಇಂಥ ಕೇಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಈಗ ಯಾರೂ ಅಂಥ ತಜ್ಞತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನಂ ಕೇಣಿ ಸುತ್ತಲೂ ಸಿಮೆಂಟ್ ರಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪಾಕಮ್‌ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನಿವಾಸಿ ವೆಲ್ಲನ್.

ವಯ್ಯಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಸುಮಾರು 200 ಕೇಣಿಗಳಿರಬಹುದು. ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಉಪಯೋಗದ ಕುರಿತು ಈ ಬಾವಿಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ಪ್ರಾಚೀನ ಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜೀವನಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಹೋಗಿರುವ ಹೊಸ ಜನಾಂಗ, ಇಂಥ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಲಂಬ ಸುರಂಗ ಬಾವಿ

ಅಂತರ್ಜಲ ಸೂಚಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಮರಗಳಾದ ವೆಟೀರಿಯ ಇಂಡಿಕ, ಮೆಕರಂಗ ಇಂಡಿಕ ಮತ್ತು ಫಿಕಸ್ ವಿರೆನ್ಸ್ ಸಾಲುಸಾಲಾದ ಕೆಂಪುಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡಗಳು ಕೂಡ ಸಮತಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನೀರಿದೆ (ಕೂಪಜಲ) ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ನೀರು

ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡಗಳು ಮಳೆ ನೀರಿನ ಜಲಾಶಯದಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ತುಂಬ ಹಿಂದೆಯೇ ಮನಗಂಡಿರುವ ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ ಸುರಂಗ ಬಾವಿಗಳು. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕೇರಳದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಸುರಂಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 5000. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹುಟ್ಟು ಸುಮಾರು 1900-1940 ಸಿಇ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸುರಂಗವನ್ನು ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುರಂಗವನ್ನು ಸುರಂಗಂ, ತುರಂಗಂ, ತೊರಪು ಮತ್ತು ಮಾಲ್ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮತಲದಿಂದ ಇಳಿಜಾರಾಗಿ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸುರಂಗ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಮತಲವಾಗಿ ಕೊರೆಯುವುದನ್ನು ಸುರಂಗ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ)

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಏರಿಳಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಇಳಿಜಾರಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು. ಸುರಂಗಗಳು ಸುಮಾರು 250 ಅಡಿಗಳಷ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಸರಾಸರಿ ಉದ್ದ 40-50 ಮೀಟರ್. ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಒಳ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಅಗಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸುರಂಗಗಳ ರಚನೆ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಸುರಂಗಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕುಶಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ತೋಡಬೇಕಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಸ್ಯ ಜಾತಿಗಳ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಈ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಲ ಸೂಚಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಮರಗಳಾದ ವೆಟೀರಿಯ ಇಂಡಿಕ, ಮೆಕರಂಗ ಇಂಡಿಕ ಮತ್ತು ಫಿಕಸ್ ವಿರೆನ್ಸ್ ಸಾಲುಸಾಲಾದ ಕೆಂಪುಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡಗಳು ಕೂಡ ಸಮತಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನೀರಿದೆ (ಕೂಪಜಲ) ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

'ನಾನು ಎರಡು ಸುರಂಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡಗಳ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುರಂಗಗಳನ್ನು ತೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಕುಸಿತ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಸುರಂಗದೊಳಕ್ಕೆ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ಜಲಾಶಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೀರನ್ನು ಶೇಖರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಸದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಪೈಪ್ ಮೂಲಕ ತೋಟದೊಳಗಿನ ಕೊಳ ಅಥವಾ ಅಂತರ್ಭೂಮಿ ನೀರಾವರಿ ಜಾಲಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹರಿಸಲಾಗುವುದು. ಸುರಂಗದಿಂದ ತೋಟದ ಕೊಳ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕೈ ಅಥವಾ ಬಕೆಟ್‌ನಿಂದ ನೀರು ಹಾಯಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಹೋಸ್‌ಪೈಪ್, ಹನಿ ಅಥವಾ ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಕ ನೀರು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು

ಕೇರಳದ ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎನ್‌ಮಕಾಜೆ ಗ್ರಾಮದ ರೈತ ಸಾಲ್ವ ಡಿಸ್ಮೂಸ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ್ವ ಡಿಸ್ಮೂಸ್ ತಮ್ಮ ಒಂದೂವರೆ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ, ಮೆಣಸು, ಕೋಕೋ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ದನದ ಗೊಬ್ಬರ ಲಭ್ಯತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಪಡೆಯಬಲ್ಲರು.

ಈ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ, ಕುಡಿಯಲು, ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಡಿಗೆಗೆ ಈ ನೀರು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನೀರಿಗಿಂತ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ರೈತರ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ವರದಿಗಳು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿವೆ. ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯಿಂದಲೇ ನೀರು ಹರಿಯುವುದರಿಂದ, ಕಾಲುವೆ ಬಾವಿಗಳು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ 600 ಲೀಟರ್ ಹರಿದುಹೋಗುವುದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಅಬ್ದುಲ್ ಸಿದ್ದಿಕಿ 15 ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸುರಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸುರಂಗ ಗಂಟೆಗೆ 500 ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಅದನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು.

'ನಾನು ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಮೆಣಸು, ಬಾಳೆಯನ್ನು ಈ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತೇನೆ. 50 ಎಚ್‌ಎಫ್ ಹಸುಗಳು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸುರಂಗದ ನೀರು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನೀರು ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಕೇವಲ ಗಿಡಗಳ ಬುಡಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಲುಪುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಬ್ಬ ರೈತ ಸುರಂಗದಿಂದ ತನ್ನ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ನೀರು ಉಳಿದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಉಳಿದ ರೈತರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಒಳ್ಳೆಯ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ 500 ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ನಮ್ಮ ದನಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ' ಅಬ್ದುಲ್ ಸಿದ್ದಿಕಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸುರಂಗ ಮತ್ತು ಕೇಣಿ ಬಾವಿಗಳು ಬೇರೆಯದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ನೀರಾವರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ತುಂಬಾ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂಥ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಸರ ವಿಧಾನಗಳ ನಿಖರತೆಗೆ ಮೌಲ್ಯ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕಾಗದು.

■ G S Unnikrishnan Nair
Scientific Officer (Asst. Director of Agriculture)
Kerala State Biodiversity Board,
Jai Nagar L14, Medical College PO
Thiruvananthapuram -695011
E-mail: vanchiyurunni@gmail.com;
unni_krishnan1@hotmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2015

ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು

ರೈತರೆಂಬ ಗುರುತು ಹೊಂದುತ್ತ...

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕೂಡೊಕ್ಕಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ

■ ಗೀತಕುಟ್ಟಿ ಪಿ ಎಸ್

ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು- ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಯಶಸ್ವಿನ ವಿಭಿನ್ನ ಚಿತ್ರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳ ಸಮೂಹ ಶಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜಮೀನುರಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರನ್ನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಸಮೂಹದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ, ತರಕಾರಿ, ಬಾಳೆ ಮತ್ತು ಗೆಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡೊಕ್ಕಲಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಎನ್ನುವ ಗುರುತನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಕೂಲಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಂಬಲದ ಕೊರತೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಲಾಭ ಮತ್ತು ಪದೇಪದೇ ಹವಾಮಾನದ ವ್ಯತ್ಯಯ, ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು, ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು.

ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪಾಳು ನೆಲಗಳಾದವು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳು ತಗ್ಗಿದವು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು

ಅವರು ಕುಟುಂಬದವರ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಕೇರಳದ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾಲು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಕುಟುಂಬ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯವರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮಜೂರಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ, ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಜಮೀನಿನ ಅಲಭ್ಯತೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಭೂಮಾಲೀಕರು ಗೇಣಿ ಮೇಲೆ ಜಮೀನನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯ್ದೆ ಅನ್ವಯ ಕೃಷಿಗಾಗಿ

ಜಮೀನನ್ನು ಗೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧವಿದೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಭೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ನೀಡುವುದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಭೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜಮೀನು ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇದು ಗಂಭೀರವಾದ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿಕ ಮನೆತನಗಳು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸದವಕಾಶವಾಯಿತು. ಸಣ್ಣ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ಪಾಳು ಜಾಗವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು 1998ರಲ್ಲಿ, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಆಯೋಗ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಘಟಕ (ಲೋಕಲ್ ಸೆಲ್ಸ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್-ಎಲ್‌ಎಸ್‌ಜಿ) ದಲ್ಲಿ- ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಥವಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಮೂರು ಹಂತದ ರಚನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ- ನೈಬರ್‌ಹುಡ್ ಗ್ರೂಪ್ (ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ), ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೊಸೈಟಿ (ಎಡಿಎಸ್) ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೊಸೈಟಿ (ಸಿಡಿಎಸ್).

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಹತ್ತರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ತಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಯಾಗಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್‌ಎಸ್‌ಜಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲೂ ಒಂದು ಎಡಿಎಸ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿ ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿಯ ಐದು ಸದಸ್ಯರು ಎಡಿಎಸ್‌ನ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬಶ್ರೀಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಹಂತ ಸಿಡಿಎಸ್ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್‌ಎಸ್‌ಜಿ ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೊಸೈಟಿ (ಸಿಡಿಎಸ್), ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದ ಸಮನ್ವಯಘಟಕಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಘಟಕ ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಸದಸ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಿ, ಜಿಎಲ್‌ಜಿ ರಚಿಸುತ್ತದೆ, ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲ ಜಿಎಲ್‌ಜಿ ಗ್ರೂಪ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡುತ್ತದೆ (ಸುಮಾರು 250 ರಿಂದ 300), ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತದೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ, ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿ ಕುರಿತಂತೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಿಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಎಸ್‌ಜಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಆಡಳಿತ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಒಟ್ಟು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು

ಇದು ಎಲ್‌ಎಸ್‌ಜಿಗೆ ಉಪಕರಣದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಜಾಯಿಂಟ್ ಲಯಬಲಿಟಿ ಗ್ರೂಪ್ (ಜಿಎಲ್‌ಜಿ) ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡೊಕ್ಕಲಿಗೆ ಬಹುತೇಕ ಶೂನ್ಯ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಐವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮೂಹ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜಿಎಲ್‌ಜಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲ ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೆರವು ಮಹಿಳಾ ಕಿಸಾನ್ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ಪರಿಯೋಜನದಿಂದ (ಎಂಕೆಎಸ್‌ಪಿ) ನ್ಯಾಷನಲ್ ರೂರಲ್ ಟ್ರೈವಲಿಹುಡ್ ಮಿಷನ್ (ಎನ್‌ಆರ್‌ಎಲ್‌ಎಂ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸಿಗಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿ, ಅವರು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳ 2.8 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು 61836 ಜಿಎಲ್‌ಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದು, ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದ 38706 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೃಷಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 39 ಸಾವಿರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭತ್ತ (10934 ಹೆ), ಬಾಳೆ (10648 ಹೆ), ಗೆಡ್ಡೆಗಳು (8686 ಹೆ), ತರಕಾರಿ (8476 ಹೆ) ಮತ್ತು ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳು (14433 ಹೆ) ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕೂಡೊಕ್ಕಲು

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸದಸ್ಯರು ಕಡಿಮೆ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ವ್ಯವಸಾಯ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವರು ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆ, ಕೋಳಿ ಗೊಬ್ಬರ, ಎರೆಹುಳುಗಳು ತುಂಬಿದ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರ, ಮರಗಳ ಎಲೆಯಿಂದಾಗುವ ಗೊಬ್ಬರ, ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೀಟನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಜೈವಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಶ್ರಮ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರ ಅನಿಸಿಕೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ ಪೂರೈಸಿದ ತೃಪ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವು ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲಮಕೋಡೆ ಮತ್ತು ತೆನ್ನಾಲ್ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ಬೆಳೆದ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆದು, ಅದನ್ನು ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿ, ತಮ್ಮದೇ ಬ್ರಾಂಡ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ- ತೆನ್ನಾಲ್ ರೈಸ್ ಅಲಮಕೋಡೆಯ ಪುತಾರಿ ಸಾವಯವ ಅಕ್ಕಿ. ಮಹಿಳಾ ಕೂಡೊಕ್ಕಲು ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಅಕ್ಕಿರವೆ, ನುಚ್ಚು, ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಅಕ್ಕಿ ಆಧಾರಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ನಬಾರ್ಡ್ ನೆರವು ಕೂಡ ದೊರೆತಿದ್ದು, ಮಹಿಳಾ ರೈತರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಂಪನಿಗಳು ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ.

ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರೆತ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಶಕ್ತಿ, ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯ ಸಾಲ, ಜಮೀನು ರಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ರೈತರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸದಸ್ಯರು

ಪರಿಣಾಮ

'ನಾವೀಗ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲ, ರೈತರು', 'ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾನು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಬಹುದು', 'ನನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಚಿನ್ನ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು', 'ನಾನು ಟೂವೀಲರ್ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು', 'ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಕೊಂಡು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಬಹುದು', 'ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ವಾಹನ ಖರೀದಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರ ವೃದ್ಧಿಸಲು ನೆರವು ನೀಡಬಹುದು', 'ನಾನು ಬೆಳೆದ ಭತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಅದು ಮನೆಗೆ ಇಡೀ ವರ್ಷಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲದು', 'ಗಣಕಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸದಸ್ಯ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೌರವ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ಣಯಗಳಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ', 'ಸಾಲ ಕೊಡಿಸುವಂತೆ ನನ್ನ ಗಂಡ ಕೇಳಿದ, ನನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರು', ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆದ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ನುಡಿಗಳು ಇವು.

ಅನ್ನಮನಾಡ (ತ್ರಿಸ್ಸೂರ್), ಅಳತ್ತೂರ್ (ಪಾಲಕ್ಕಾಡ್), ಅಲಮಕೋಡ್ ಮತ್ತು ತೆನ್ನಾಲ (ಮಲಪ್ಪುರಂ) ನಂತಹ ಕೆಲವು ಆಯ್ದು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದ ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಘಟಕಗಳು, ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಂದ ಜಮೀನು ಗೇಣಿ ಕೊಡಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಚೇರಿಯ ಬೆಂಬಲ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಭೂ ಮಾಲೀಕರೊಂದಿಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ, ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ನಡೆಸುವುದರ ಮಹತ್ವ, ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ಗೇಣಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಚೇರಿಯ ಮೂಲಕ ಮೂರು ವರ್ಷದಂತೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಅವಧಿಗೆ ಗೇಣಿ ನೀಡುವುದು, ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆಯೆನಿಸಿದವು. ಆಸಕ್ತಿಕರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಅಲಮಕೋಡ್ ಮತ್ತು ತೆನ್ನಾಲ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಹಿಳಾ ಮುಖಂಡರು ಪದಶೇಖರ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಂಚಾಲಕರಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಳೀಯ ಭತ್ತದ ರೈತರ ಸಮಿತಿ)! ಹಿಂದೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ

ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಈಗ ಈ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸಾಲ ಕೊಡಲು ನಂಬಿಕಸ್ಥರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿವೆ! ಜೆಎಲ್‌ಜಿ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ಪೂರಕ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಕಠಿಣ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೇರಳದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ರೈತರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ತೋಟಗಳ ಸಂರಕ್ಷಕರು

ಸಂಪನ್ಮೂಲ ದೊರಕಿದಾಗ, ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಗಳಿಸುವ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಗೌರವಯುತ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವೇಗವರ್ಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರೆತ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಶಕ್ತಿ, ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯ ಸಾಲ, ಜಮೀನು ರಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ರೈತರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಭತ್ತದ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತೋಟಗಳ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದು ಎಂದು ಕೇರಳದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

■ **Geethakutty P S**
Professor and Project Co-ordinator
Centre for Gender Studies in Agriculture
Kerala Agricultural University
Vellanikkara, Thrissur, Kerala
E-mail: geethakutty@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015

ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ: ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ತರುವ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ

■ ಸಾಬರಮತಿ ಟಿಕಿ

ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಶತಕೋಟಿ ಜನ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪೈಕಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು. ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವರಿಗೆ ಕೈಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉಪಕರಣ. ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ನಂತಹ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ವಿಧಾನ ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬಲ್ಲದು.

ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಬೆಳೆದೆ. ಹೇಗೆ ರೈತರು/ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಿಸಿಲು, ಚಳಿ, ಗಾಳಿ, ತೇವಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ, ತಮ್ಮ ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳೊಂದಿಗೆ, ಬಾಗಿ ನಿಂತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನುಮುರಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಜೂರಿ ಪಡೆಯದೆ ಸ್ವಂತ ತೋಟದಲ್ಲಿ, (ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಬಾರದಂತೆ) ಶೇ.27ರಿಂದ 84ರವರೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಪೂರೈಸುವುದರಿಂದ 'ಮಹಿಳೆಯರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ'.

ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೇ ಬಂಡವಾಳದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ, ಉಳಿದ ಪೂರಕಗಳಿಗೆ ವೇಗವರ್ಧಕಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮೇಣ ಈ ಶಾರೀರಕ ಬಂಡವಾಳ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಬದಲು ಕುಸಿತ ಕಂಡಿದೆ. ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಶತಕೋಟಿ ಜನ ಅಕ್ಕಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಪೈಕಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು. ಅರ್ಧ ಶತಕೋಟಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬೇಕಾದ ವಲಯ ಎಂದರೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ.

ನರ್ಸರಿಯಿಂದ ಭತ್ತದ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆ

ಆದರೂ, ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇನ್ನೂ ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉಪಕರಣವೆಂದರೆ ಹಸ್ತವೇ, ಜೊತೆಗೆ ಗುದ್ದಲಿ/ಸಲಿಕೆ ಅಥವಾ ಕುಡಗೋಲು. ಖಾಯಿಲೆ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಮನೆಗೆಲಸ ಮತ್ತಿತರ ಕೆಲಸಗಳು ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ನಂತಹ ಅಕ್ಕಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯ ಕುರಿತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಅನುಭವ

ಕಡಿಮೆಬೀಜ, ನೀರು, ರಾಸಾಯನಿಕ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿ-ಪರಿಸರ ವಿಧಾನವೇ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ. ತುಂಬ ಎಳೆ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಮಾಡುವುದು, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು, ಗದ್ದೆಗಳೊಳಗೆ ನೀರು ತುಂಬದೆ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತು ರೈತರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರುವಂತಹ ಸಾವಯವ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ- ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐನ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳು. ಈ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ನಿಖರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು, ಹೇಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 1ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬದಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಅನುಭವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಕೆಲವು

ಅಳತೆಗೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ- ಕೆಲಸದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಸಮಯ; ಭಂಗಿಗಳು, ಮತ್ತು ಆ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸಮಯ; ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಅಳತೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ; ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಉದಾ: ನರ್ಸರಿಯ ಗಾತ್ರ); ಕಾರ್ಮಿಕರು ನಡೆದ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ.

ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐನಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಪೈರುಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪೈರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ತಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೀಜದ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಗೊಂಡು (2-3 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ/ ಎಕರೆ) ಪೈರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಚಿಕ್ಕ ನರ್ಸರಿ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ನರ್ಸರಿ ಎಂದರೆ ಕೆಲಸದ ಭಾರವೂ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, (8-15 ದಿನಗಳ) ಎಳೆ ಪೈರುಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನವಿಟ್ಟು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಬೇಗನೆ ನಾಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಗದ್ದೆಗೆ ಹತ್ತಿರವೇ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪೈರುಗಳನ್ನು ದೂರದವರೆಗೆ ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸುವ ಕೆಲಸವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಳೆಯದಾದ್ದರಿಂದ ಪೈರುಗಳೂ ಹಗುರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಗದ್ದೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಪೈರುಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊತ್ತು ಕೆಸರುಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.

ಪೈರುಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆ ಬೆಳೆದು ಅದನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ವೀಡರ್ ಬಳಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ. ವೀಡರ್, ಕಳೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಗಾಳಿ ಆಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಅನುವು

ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬೇರುಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ವೀಡರ್‌ನಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬಗ್ಗಿರುವ ಭಂಗಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಭಂಗಿಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಕೆಲಸದ ಅವಧಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಬಗ್ಗಿ ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದು, ನೀರುಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅವಧಿ ತಗ್ಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಳೆ ನಾಶದ ಯಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ಪುರುಷರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟು ಹೊರೆ ತಗ್ಗಿತು.

ಯಾವ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ರೈತರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐನ ಲಾಭ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ರೈತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಎಲ್ಲ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸರು ಕಳೆನಾಶದ ಯಂತ್ರಗಳ ಬದಲು ತಾವೇ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವಲ್ಲಿ ಆಗುವ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐನ ಕಡಿಮೆ, ಹಗುರ ಪೈರು ಕೀಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ಪೈರು ಕೀಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ನೋವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ವಿಧಾನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಸಂತಸಪಟ್ಟರೆ, ಸುಗ್ಗಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಪೈರುಗಳ ಕಟ್ಟು ಭಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕೋಷ್ಟಕ 1 (ಮುಂದಿನ ಪುಟ ನೋಡಿ) ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಗಿತಿಗಳನ್ನು ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ, ಭತ್ತದ

www.leisaindia.org

A website for learning and sharing experiences on LEISA practices.

Main Features

- Space to share your LEISA experience.
- A source for LEISA practices followed by farmers.
- An archive of LEISA India magazines - English edition and regional editions (Kannada, Tamil, Hindi, Telugu, Oriya, Punjabi and Marathi)
- Photos and videos on LEISA practices
- Interesting cases of people following LEISA practices

Follow us on Facebook: www.facebook.com/Leisaindiamag

Follow us on Twitter: @LeisaIndia

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳ ಹೋಲಿಕೆ

ಕೆಲಸಗಳು	ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ
ನರ್ಸರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ	ಎಕರೆಗೆ 3-5 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಣ್ಣ ನರ್ಸರಿ ಪ್ರದೇಶ ನರ್ಸರಿಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ	30-40 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ/ ಎಕರೆ ದೊಡ್ಡ ನರ್ಸರಿ, ಬಿತ್ತಿ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ನರ್ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಕೆಲವು ಇಂಚುಗಳಷ್ಟು ನೀರು ಇರಬೇಕು
ಪೈರು ಕೀಳುವುದು	ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 8-15ದಿನದೊಳಗೆ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಕೀಳಬೇಕು (ಹೀಗಾಗಿ ನರ್ಸರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕಡಿಮೆ ಸಮಯ ಸಾಕು) ಮಣ್ಣಿನ ಜೊತೆ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯಬೇಕು, ತಕ್ಷಣವೇ ಗದ್ದೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿ, ನಾಟ ಮಾಡಬೇಕು.	ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 30ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪೈರು ಕೀಳಬೇಕು ಬಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನರ್ಸರಿಗಳ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪೈರು ಕಿತ್ತು, ಬೇರುಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣು ತೊಳೆದು ಗಂಟು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಭಾರದ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಕೀಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಶ್ರಮ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ
ಪೈರುಗಳ ಸಾಗಣೆ	ಪೈರುಗಳಿರುವ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಭಾರ 5-6ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಹಳೆಯದಾದಲ್ಲಿ 13-15 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ. ಸಾಗಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪೈರುಗಳ ಒಟ್ಟು ತೂಕ ಎಕರೆಗೆ 80-145 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ. ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪೈರುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ 200-250 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ. ಪೈರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸಾಗಿಸಲು 7-25 ಗಂಟೆಗಳ ಸಮಯ ತಗಲುತ್ತದೆ. ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ರೈತರು ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆ ಒಳಗೆ ಅಥವಾ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ ಇದರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಕಡಿಮೆ ಸಲ ಸಾಗಿಸಿದರೂ ಸಾಕು.	ನಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪೈರುಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 8-100 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ ಕಟ್ಟನ್ನು ಪುರುಷರು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ; ಮಹಿಳೆಯರು 7-30 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಪೈರುಗಳ ತೂಕ ಎಕರೆಗೆ 400ರಿಂದ 1200 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೂರದಿಂದಲೇ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಲೆ, ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು, ಸೈಕಲ್‌ನಿಂದ ಸಾಗಿಸಿ, ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಪೈರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ 80-150 ಗಂಟೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ
ನಾಟ ಮಾಡುವುದು	150-300 ಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ ಪೈರುಗಳನ್ನು ನಾಟ ಮಾಡುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ 6-8 ಪೈರಿನಂತೆ ಕೆಸರುಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಕರೆಗೆ 70-90 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ	ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿತ 1-1.5 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಸರುಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಕೈ ಮತ್ತು ಮುಂಗೈಯನ್ನು ನೂಕುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ 40-50 ಪೈರುಗಳನ್ನು ನಾಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ 12-150 ಗಂಟೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ
ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು	ಕಳೆತೆಗೆಯುವ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ 16-25 ಗಂಟೆ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 2-3 ಬಾರಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಕೈಯಿಂದ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಕಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅದು 5-9 ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.	ಬಗ್ಗಿ ನಿಂತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಎಕರೆಗೆ 130-160 ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.
ಇದರಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ನೀರಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಾಗ
ಬರುವ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಸರುಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 400/500 ಗಂಟೆ/ಎಕರೆ ಸಮಯ ಬಾಗಿಡ
ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೀರು

ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅಂಥ ಕೆಸರುಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ರೋಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವ ಅಪಾಯ ಹೆಚ್ಚು. ಇದು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಡೆತ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ಹಣವೆಲ್ಲ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಲಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೃ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ತಗುಲುತ್ತಿದ್ದ ಸೋಂಕುಜಾಡ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ದೇಹದ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗ, ಊಟ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ, ಕೆಸರುಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಕೃ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ತಗ್ಗಿರುವುದು, ಕೆಲಸದ ಅವಧಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಬದಲಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಭಂಗಿ.

ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐನಂತಹ ಕೃಷಿ-ಪರಿಸರ ವಿಧಾನ ಈಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶರಹಿತವಾಗಿರುವ ವರ್ಗವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಡತನ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಲೆಯೆಡೆಗೆ ನೂಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಈ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಕಡಿಮೆ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ಅಗತ್ಯ. ಅದೇ ರೀತಿ, ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರನ್ನೂ

ಭತ್ತದ ಪೈರುಗಳ ನಾಟಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ

ಬಗ್ಗೆ ನಿಂತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಎಕರೆಗೆ 130-160 ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ/ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಏಳಿಗೆಯಾದಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಮ. ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐಗೆ ಒಂದು ದೈಹಿಕ ತರ್ಕ ಇದೆ. ಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಇದ್ದರೆ, ಈ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ವಂದನೆ

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೆಂಬಲ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಮರುಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ಒಲಿವಿಯಾ ವೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಡಾ.ನೋರ್ಮನ್ ಅಪಹಾಫ್, ವ್ಯಾಗ್‌ನಿಂಗ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ- ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂಒ-ಡಬ್ಲ್ಯೂಒಟಿಆರ್‌ಒ, ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಅವರಿಗೆ. ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಒರಿಸ್ಸಾದ ಸಂಭವನ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ.

ಸಾಬರಮತಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯದ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ತಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾರತದ ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಂಭವನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವ್ಯಾಗ್‌ನಿಂಗ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015

ಅಭ್ಯುದಯದ ಕೃಷಿ

ಗಂಗಾ ಅಂಕದ

ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ, ಶಿವಕ್ಕ ಪಾಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು. ಒಕ್ಕಲುತನ, ಸಂಘಟಿತ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈ ಅದ್ಭುತ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಇವತ್ತು ಶಿವಕ್ಕ ಅವರ ವಾಡಿ ಮಾದರಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ.

ಶಿವಕ್ಕ

ಬೋ ಗೆನಗರಕೊಪ್ಪದ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಿವಕ್ಕ ಕುರುಬರ್ ಅವರ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಬಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತದೆ. 90ರ ದಶಕಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರ್ ಕುಟುಂಬ ತೀವ್ರ ಬಡತನದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಲಹಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರ 7.16 ಎಕರೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಒಂದು ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲಿದ್ದು, ಪಾಳುಬಿದ್ದು, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಉರುಟುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಶಿವಕ್ಕ ಅವರ ಗಂಡ ಬಸಪ್ಪ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 7 ಗಂಟೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ತಡರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. 200ರಿಂದ 400ರೂಪಾಯಿವರೆಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಚಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪ್ರತಿದಿನ 5 ಕಿಮೀ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕುಟುಂಬ ಸಾಕಷ್ಟು ಫಲವತ್ತಲ್ಲದ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವಾಗ, ಬಿಎಫ್‌ಎಫ್ ಆಕೆಯ ಜೊತೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಶಿವಕ್ಕ ಅವರಿಗೆ ಭರವಸೆ ಕಂಡಿತು. ನಿಜ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರಲು ಅವರ ಪತಿ ವ್ಯವಹಾರ ಕುದುರಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬಿಎಫ್‌ಎಫ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ಶಿವಕ್ಕ, ಜಮೀನು ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ನಂತರ ಶಿವಕ್ಕ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅತ್ಯಂತ ಚುರುಕಾಗಿ ಕಲಿಯಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದ ಅವರು, ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಸಭೆ, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಮೊದಲು ಸದಸ್ಯರು ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಹಿ ಹಾಕುವುದು ಬಂದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಸಾಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದೊಂದಿಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತರು. ಸಾಕ್ಷರತೆಯೆಡೆಗಿನ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಶಿವಕ್ಕ ಅವರ ಆರಂಭ ಆಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ.

ಬೇಗನೆ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಹಾಲವ್ವ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕಲಿತರು.

ತೋಟವನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿಸುವತ್ತ

ಶಿವಕ್ಕ ಅವರ ಗಂಡನ ಜೊತೆಗೂಡಿ, ತೋಟದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. 20 ಆಲ್ಟಾನೋ ಮಾವು, 20 ಸಪೋಟ ಮತ್ತು ತೇಗ, ಅಕೇಶಿಯ, ನೀಲಗಿರಿ ಮತ್ತು ಗ್ಲಿರಿಸಿಡಿಯ ಸೇರಿದಂತೆ ನೆಡುತೋಟಿಗಾಗಿ 1200 ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟರು. ಜಮೀನಿನ ಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಒಳಭಾಗದ ಒಂದೂವರೆ ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟರು. ಜೊತೆಗೆ (ಸೈಲೋಹಮಟಾ) ಮೇವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು, ಜೊತೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸೀಮೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಂದಕ ತೋಡಿ, ಬದುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ದನಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕೊಳವೆಬಾವಿಯನ್ನು ಕೂಡ ತೋಡಲಾಯಿತು.

ಸಾಲ ಬೇಕಾದರೆ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದಾಗ, ಮಹಿಳೆಯರು ಅದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷರರಾಗುವತ್ತ ಅವರ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು

ಶಿವಕ್ಕ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟರು. ಬಸಪ್ಪ ಗುಣಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿದರೆ, ಶಿವಕ್ಕ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಆಕಾರ ನೀಡಿ, ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ನೀರುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಡಕೆ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು

ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ 1997ರಿಂದ 2004ರವರೆಗೆ ಬಿಎಐಎಫ್ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಭಾಗದ 10 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು, ಕ್ರಮೇಣ 22 ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪಿಆರ್‌ಎಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು, ಅದರ ಬೆನ್ನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಮಾಹಿತಿ ದಸ್ತಕವನ್ನು (ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಇನ್‌ಫಾರ್ಮೇಷನ್ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ - ಎಫ್‌ಐಆರ್) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಮರಗಳ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿಯ ಉಪಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ, ಬಡತನದ ಮಟ್ಟ, ಒತ್ತಾಸೆ, ತೋಟಗಳ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೈತರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಲು ನೆರವಾಯಿತು. ಬಿಎಐಎಫ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು, ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ, ಬದುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ರೈತರು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ, ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸೇರಿ, ವಾರಕ್ಕೆ ತಲಾ 5-10 ರೂಪಾಯಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ಒಳಹರಿವಿಗೆ ಕೂಡ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿದ್ದವು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಲವಾದ ಅನುಶಾಸನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದವು. ಉಳಿತಾಯ, ಸಾಲ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಘಟಕ, ಹೊಗೆ ರಹಿತ ಒಲೆಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಕುರಿತಾದ ವಿಷಯಗಳಂತಹ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನದ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು 15 ಕೆಜಿ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕೆಜಿ ಉಪ್ಪಿನಿಂದ ಪ್ರತಿ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗಿಡವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಬಸಪ್ಪ 2 ದಿನ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ, ಕೆಲಸದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು, ಕ್ರಮೇಣ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮಾವಿನ ಹೂಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಬಿಡಲು ಶುರುವಾಯಿತು. ಮೊದಲನೇ ಹಣ್ಣಿನ ಋತು ರೋಮಾಂಚಕವಾಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಹಂಚಲಾಯಿತು. ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸರಾಸರಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 20 ಮಾವಿನ ಮರಗಳು ಎಂಟು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದವು. ಸಪೋಟ ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೆ, ಕುಂದಾಪುರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಶಿವಕ ಮತ್ತು ಅವರ ಗಂಡ ಬಸಪ್ಪ ಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಪೋಟ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಫಲ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಹಣ್ಣು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎರಡು ಬುಟ್ಟಿ

ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ಬುಟ್ಟಿ 15 ಕೆಜಿಯಷ್ಟು ತೂಗಿ, 500ರಿಂದ 800 ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು- ಸಪೋಟದಿಂದ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ 10,000 ರೂಪಾಯಿಯಾದರೆ, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ 8000 ರೂಪಾಯಿ. ಶಿವಕ ಎಂದೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿ ಮಾಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಂತರಬೇಸಾಯದಿಂದ ಫಸಲು ತೆಗೆಯುವುದು

ಮರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಋತುವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬ ಅಂತರಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿತು. ಬ್ಲಾಕ್ ಐಯ್ಡ್ ಬೀನ್, ಜವಾರ್ ಟೊಮೊಟೋ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ಬದನೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಅಂತರಬೆಳೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು. ಮನೆಗೆಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆದ ಗೋರಿಕಾಯಿ, ಹೀರೆ ಕಾಯಿ, ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಉಳಿದವನ್ನು ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಮಾರಲಾಯಿತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಮಿಶ್ರಿಕೋಟೆ, ಕಲಘಟಗಿ ಮುಂತಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಶಿವಕ ಅವರೇ ಹೋಗಿ ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗುಡ್ಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಎಕರೆ ತಗ್ಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 800 ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಆರರಿಂದ ಎಂಟು ಚೀಲ, ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು 5600 ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ಮೌಲ್ಯದ ಭತ್ತವನ್ನು ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜೋಳ ಬೆಳೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿವಕ ಅವರೇ, ಬಿತ್ತನೆ, ಸಸಿ ನೆಡುವುದು, ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಆದಾಯವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಅಂತರಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಆದಾಯ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬೆಳೆಗಳು	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಕೆಜಿ)	ಆದಾಯ (ರೂ.)
1	ಬ್ಲಾಕ್‌ಐಯ್ಡ್‌ಬೀನ್ಸ್	50	1250
2	ಜವಾರ್	300-400	4200
3	ಬದನೆ	300	3000
4	ಟೊಮೊಟೋ	400	2800
5	ಇತರೆ ತರಕಾರಿಗಳು		3000
6	ಜೋಳ	2000	50000
7	ಸೋಯಾಬೀನ್	7000	15400
	ಒಟ್ಟು		79650

ಸಾಲ ಬೇಕಾದರೆ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದಾಗ, ಮಹಿಳೆಯರು ಅದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷರರಾಗುವತ್ತ ಅವರ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆ

ಆ ಕುಟುಂಬ, ದಿನಕ್ಕೆರಡು ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ನೀಡುವ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. 250 ಮಿ.ಲೀ ಮನೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಮಾರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 2010ರಲ್ಲಿ, 15,000 ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಒಂದು ಜೊತೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತು 11000 ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ಆ ಕುಟುಂಬ 3 ಲೀಟರ್ ಹಾಲನ್ನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಮಾರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ 11250 ರೂಪಾಯಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತೋಟದ ಅನುಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳು, ಭತ್ತದ ಹೊಟ್ಟು, ಹತ್ತಿ ಬೀಜ, ಸೋಯಾಬೀನ್ ಮತ್ತು ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಿಟ್ಟು, ಇತ್ಯಾದಿ.. ಇವಕ್ಕೆ ಮೇವಿನ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ದನದ ಸಗಣೆಯಿಂದ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಸಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತುಗೊಳಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಉಳಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಬಂದ ಆದಾಯ

ವ್ಯವಹಾರ	ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ (ರೂ.)
ಅಂತರ ಬೇಸಾಯ	79650
ತೋಟಗಾರಿಕೆ	18000
ಅರಣ್ಯೋದ್ಯಮ	3000
ಜಾನುವಾರು	11500
ಒಟ್ಟು	100650

ಶಿವಕೃ ಅವರ ತೋಟಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು

ಸಾರಾಂಶ

ಶಿವಕೃ ಅವರ ವಾಡಿ ಮಾದರಿ ನೂರಾರು ರೈತರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಅವರು ತನ್ನ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಎಫಒನ ಗ್ರಾಮ ಚೇತನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಮನೆ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ, ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಉಳಿತಾಯದ ಹಣವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ತೋಟದ ಮನೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಬಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ತೋರಿದ ಬಿಎಫಒನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ದೀಪಕ್ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ್ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

■ Ganga Ankad

Research Officer

No. 2, BAIF Office

Kusum Nagar 11th Cross

Kelgeri Road, Dharwad - 580 008

Karnataka.

E-mail: gangaankad@birdk.org.in; ganges2010@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015